

**§16 b miljøtilladelse til svineproduktion på
Stenderup 5, 6400 Sønderborg**

Meddelt d. 10. december 2019

Meddelt af Erhverv & Affald

Sønderborg Kommune

Registreringsblad

Husdyrbruget

Bedrift Cvr	13590206
Husdyrbrugets navn	Stenderup 5 (Scenario 2)
Beliggenhedsadresse	Stenderup 5
Postnummer	6400
By	Sønderborg

Ansøger

Ansøgers navn	Lars Staugaard Bertram
Ansøgeradresse	Snogbæk Nederby 26
Ansøgerpostnummer	6400
Ansøgerby	Sønderborg
Ansøgertelefon	40869246
Ansøger-email	bertram@agropartnere.dk

Konsulent

Konsulent Cvr	25160428
Konsulent virksomhedsnavn	Landboforening Syd
Konsulentnavn	Henriette Fries
Konsulentadresse	Jens Terp-Nielsens Vej 13
Konsulentpostnummer	6200
Konsulentby	Aabenraa
Konsulenttelefon	20145333
Konsulent-email	hef@landbosyd.dk

Ejendom

Ejendomsnummer	5400015627
CHR numre	94985

Matrikler på ejendomsnummer

Matrikel: 108 - Stenderup, Nybøl
Matrikel: 17 - Stenderup, Nybøl
Matrikel: 234 - Stenderup, Nybøl
Matrikel: 246 - Stenderup, Nybøl
Matrikel: 247 - Stenderup, Nybøl
Matrikel: 248 - Stenderup, Nybøl
Matrikel: 265 - Stenderup, Nybøl
Matrikel: 71 - Stenderup, Nybøl

Tilladelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Landbrugsgruppen
Erhverv og affald
Rådhusstorvet 10
6440 Sønderborg

Sagsbehandler: ANTN

Sagsnummer: 19/31206

KS: TKOB/SNPR

Indhold

1	Kommunens afgørelse	4
1.1	Udnyttelsesfrist og kontinuitetsbrud.....	4
1.2	Offentlighed.....	4
1.3	Lovgrundlag	5
2	Vilkår for husdyrbruget	6
3	Indledning	11
3.1	Ikke teknisk resume	11
4	Vurdering af husdyrbruget og det ansøgte.....	12
4.1	Husdyrhold og stalde	12
4.2	Gødnings- og foderopbevaringsanlæg	14
4.3	Råvarer og hjælpestoffer	15
4.4	Energi, vand- og foderforbrug og spildevand	15
4.5	Landskabelig vurdering og overholdelse af afstandskrav	17
4.6	Planmæssige forhold	20
5	Ammoniak, natur og bilag IV arter.....	21
5.1	Ammoniak og natur.....	21
6	Bilag IV arter.....	25
7	Husdyrbrugets lugtemission	27
7.1	Andre genepåvirkninger fra husdyrbruget	30
7.2	Affaldsproduktion	33
7.3	Gødningsproduktion og –opbevaring	34
7.4	Reduktion af ammoniak ved anvendelse af BAT	35
8	BAT (bedste tilgængelige teknik) på husdyrbruget	35
9	Offentliggørelse, klagevejledning og underretning.....	37
	Bilag.....	41

1 Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøtilladelse efter husdyrbruglovens § 16 b på Stenderup 5, matrikel 17, Stenderup, Nybøl til godkendelse af svineproduktionen med de stillede vilkår.

Sønderborg Kommune meddeler tilladelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer at miljøtilladelsen, med de stillede vilkår for lokalisering, indretning og drift af husdyrbruget, ikke vil medføre en væsentlig påvirkning af miljøet.

Tilladelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af ejendommen. Tilladelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af den miljøtekniske redegørelse, kommunens vurdering og generelle lovkrav.

Sønderborg Kommune meddeler dispensation jf. § 33 stk.1 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (50 % reglen) for genekriteriet til nærmeste samlede bebyggelse.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ansøgningsmaterialet at 50 % reglen kan anvendes i denne sag, da afstanden til nærmeste samlede bebyggelse er 63 % af den beregnede geneafstand.

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med godkendelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrbruglovens¹ § 42.

Der er ikke med denne miljøtilladelse taget stilling til evt. tilladelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Miljøtilladelsen omfatter hele husdyrbruget.

1.1 Udnyttelsesfrist og kontinuitetsbrud

Miljøtilladelsen skal være udnyttet inden 6 år fra tilladelsen er meddelt. Tilladelsen anses som udnyttet når byggeriet er færdigmeldt. Hvis tilladelsen kun er udnyttet delvist, bortfalder den del, der ikke er udnyttet.

1.2 Offentlighed

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af tilladelsen gennemført en nabohøring af naboer i konsekvensområdet for lugt i perioden fra den 19. november 2019 til den 4. december 2019. Der indkom 1 høringssvar.

¹ Bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. nr. 520 af 1. maj 2019

Miljøtilladelsen er meddelt den **10. december 2019**.

Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 10. december 2019 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at den meddelte tilladelse udelukkende omfatter forholdet til miljølovgivningen.

1.3 Lovgrundlag

Ansøgningen er behandlet i henhold til kravene i bekendtgørelse af lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. Lovbek. nr. 520 af 1. maj 2019 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med tilhørende bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, nr. 718 af 8. juli 2019, samt miljøstyrelsens vejledning om miljøregulering af husdyrhold.

Miljøtilladelsen er kun en del af det retsgrundlag som husdyrproduktionen er underlagt.

2 Vilkår for husdyrbruget

Denne miljøtilladelse meddeles på nedenstående vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, som generelt er gældende for alle husdyrbrug, er ikke stillet som vilkår for tilladelsen.

Generelle vilkår

1. Projektet skal gennemføres som beskrevet i ansøgningsmaterialet husdyrgodkendelse.dk skema nr. 212656 version 3 eller 212790 version 1 og med de vilkår, der fremgår af miljøgodkendelsen.

Staldanlæg og produktioner

2. Husdyrbrugets anlæg, stalde og produktionsarealer skal være i overensstemmelse med nedenstående tabel A eller B, og placeret som vist på figur A.

Tabel A. Oversigt over produktionsarealer m.m. fra husdyrgodkendelse.dk (scenarie 1-Klimastald ikke i drift)

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
5. Ny Slagtesvinestald, drænet gulv og spalter	803	Mekanisk ventilation	6 m	(#193465) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	0	530
2. Gl. Farestald	401	Mekanisk ventilation	6 m	(#193469) Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv (#193468) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	0 0	224 43
6. Klimastald	373	Mekanisk ventilation	6 m	(#193474) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	0
1. Slagtesvinestald, drænet gulv og spalter	261	Mekanisk ventilation	6 m	(#193477) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	0	180
4. Gl. drægtighedsstald	165	Mekanisk ventilation	6 m	(#193480) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	0	114
3. Gl. løbestald	136	Mekanisk ventilation	6 m	(#193483) Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv	0	85
Sum						1176

Tabel B. Oversigt over produktionsarealer m.m. fra husdyrgodkendelse.dk (scenarie 2 – klimastald i drift)

Staldnavn	Staldstørrelse (m ²)	Ventilation	Kildehøjde	Produktion	Antal måneder udegående	Produktionsareal (m ²)
Ansøgt drift						
5. Ny Slagtesvinestald, drænet gulv og spalter	803	Mekanisk ventilation	6 m	(#191469) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	0	530
2. Gl. Farestald	401	Mekanisk ventilation	6 m	(#191473) Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv (#191472) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	0 0	48 43
6. Klimastald	373	Mekanisk ventilation	6 m	(#191477) Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv	0	270
1. Slagtesvinestald, drænet gulv og spalter	261	Mekanisk ventilation	6 m	(#191480) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	0	180
4. Gl. drægtighedsstald	165	Mekanisk ventilation	6 m	(#191483) Slagtesvin. Drænet gulv + spalter (33 %/ 67%)	0	114
3. Gl. løbestald	136	Mekanisk ventilation	6 m	(#191485) Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25 - 49 % fast gulv	0	85
Sum						1270

Figur A. Oversigt over husdyrbrugets anlæg og produktionsarealer

Drift

3. Gyllen i stalde med drænet gulv + spalter (33% /67%), dvs. stald 1,2,4 og 5 skal udsluses mindst hver 7. dag.
4. Udslusning skal foretages mellem kl. 8 og 16 og må ikke foretages på lørdage eller søn- og helligdage.

Egenkontrol og dokumentation

5. El- og vandforbrug skal registreres en gang om året. El- og vandforbrug skal kunne dokumenteres i mindst 5 år.
6. Der skal føres logbog over at hyppigheden af udslusningen udføres i overensstemmelse med vilkår 3. Registreringen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.

Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

7. Husdyrbrugets gødningsopbevaringsanlæg skal være i overensstemmelse med nedenstående tabel C.

Table C. Oversigt over gødningsopbevaringsanlæg

Navn	Lagertype	Yderligere oplysninger	Bedste tilgængelige opbevaringsteknik	Dimension	Areal (m ²)
Ansøgt drift					
Gyllebeholder 1 1080 m ³	Flydende				237
Gyllebeholder 2 1240 m ³	Flydende				289
Gyllebeholder 3 1540 m ³	Flydende				354

- Håndtering af gylle skal foregå under opsyn, således at spild undgås, og der tages størst mulig hensyn til omgivelserne. Inden udpumpning af gylle fra staldene skal det sikres, at gyllebeholderne kan rumme den udpumpede mængde gylle.
- Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvlæssende fyldetårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.

Reststoffer, affald og naturressourcer

Spildevand

- Vask af maskiner, redskaber og transportvogne skal foregå på støbt, tæt plads med bortledning af spildevand til opsamlingsbeholder. Alternativt kan rengøringen foregå på arealer, hvor der er vegetation.

Affald

- Affald skal opbevares og håndteres som beskrevet i Sønderborg Kommunes til enhver tid gældende affaldsregulativ for erhvervsaffald.
- Spildolie eller andet flydende farligt affald skal opbevares i egnede beholdere under tag og stå på rist, paller eller lignende, så eventuelle utætheder er synlige og spild ikke ødelægger de andre beholdere. Beholderne skal være mærket med indhold. Under beholderne skal der være en spildbakke med tæt bund, som ikke har afløb til kloak. Spildbakken skal kunne rumme indholdet af den største beholder, der opbevares, og være resistent overfor de kemikalier, der kan opsamles.
- Spild af olie, kemikalier og flydende farligt affald skal opsamles straks. Der skal til enhver tid forefindes opsugningsmateriale på virksomheden. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignende anvendt til opsugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.
- Fast farligt affald som fx brugte olie- og brændstoffiltre skal opbevares indendørs i en beholder, der er resistent overfor olie og brændstof. Batterier, el-sparepærer og spraydåser skal opbevares indendørs til de bortskaffes. Batterier opbevares i en syrefast beholder.

Olie og diesel

15. Håndtering af olie og diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

Døde dyr

16. Døde dyr skal opbevares overdækket og på betonspalter eller andet tilsvarende underlag. Opbevaringen må ikke give anledning til væsentlige lugtgener og må ikke medføre uhygiejniske forhold.

Ressourceforbrug

17. Husdyrbruget skal lade udarbejde en energirapport med forslag til energibesparelser af en autoriseret energikonsulent et år efter tilladelsen er taget i brug. Elforbruget må ikke overstige 240.000 kWh/år.
18. Hvis vandforbruget på årsplan stiger med mere end 10 % ud over 4.300 m³ vand, skal der indenfor 3 mdr. fra sidste aflæsningsdag udarbejdes en handleplan, så vandforbruget igen kan reduceres til det oplyste, hvis ikke merforbruget ud fra en konkret vurdering kan accepteres. Planen skal fremvises ved tilsyn.

Øvrige emissioner (lugt og støj)

Lugt

19. Bedriften og dens omgivelser skal drives og renholdes således, at lugtgener så vidt muligt begrænses. Der skal opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres, at overflader holdes rene og tørre. Stalde inklusiv ventilationssystemet skal rengøres minimum én gang årligt.

Støj

20. Bidraget fra landbruget med adressen Stenderup 5, 6400 Sønderborg til det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) må i det åbne land, i byzone og ved samlet bebyggelse ikke overskride følgende værdier, som angivet i Miljøstyrelsens vejledning nr. 5/1984 "Ekstern støj fra virksomheder":

	Mandag - fredag kl. 07.00 - 18.00 Lørdag kl. 07.00 - 14.00	Mandag - fredag kl. 18.00 - 22.00 Lørdag kl. 14.00 - 22.00 Søn og helligdag kl. 07.00 - 22.00	Alle dage kl. 22.00 – 07.00
	dB(A)	dB(A)	dB(A)
Det åbne land	55	45	40

Byzone	45	40	35
Samlet bebyggelse	45	40	35

Tabel C: Støjgrænser

De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A). Markarbejde med traktorer og landbrugsmaskiner er ikke omfattet af ovennævnte støjgrænser. Støjgrænserne må i det åbne land ikke overskrides ved nærmeste nabos udendørs opholdsarealer, maks. 15 m fra beboelsen. Støjgrænserne må i samlet bebyggelse og byzone ikke overskrides noget sted i området.

Hvis tilsynsmyndigheden, på baggrund af en orienterende støjmåling, finder det nødvendigt, skal den ansvarlige for husdyrbruget dokumentere, at de i vilkår 20 fastsatte støjgrænser overholdes. Tilsynsmyndigheden kan dog kun kræve dette dokumenteret en gang årligt.

Fluer og skadedyr

21. Arealerne omkring bygninger og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald, foderrester, gødning, m.v. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter mv.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand med henblik på at forhindre levedmuligheder for rotter.
22. Der skal overalt på ejendommen udføres en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse med de nyeste retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi

3 Indledning

Lars Staugaard Bertram har søgt om en § 16 b miljøtilladelse efter husdyrbrugloven, af ejendommen Stenderup 5, 6400 Sønderborg.

Der ønskes en miljøtilladelse efter de nugældende regler til produktion på godkendte arealer i staldene.

Der er ansøgt med to scenarier, fordi ansøger ønsker at udnytte de eksisterende bygninger optimalt, ud fra de lugtkrav der er fastsat til de nærmeste naboer og samlet bebyggelse. I forbindelse med ændringen af dyreholdet vil der blive indført hyppig udslusning i stalde med drænet gulv og spalter, hvilket reducerer lugten fra staldene med 20 %.

Sønderborg Kommune er tilladelsesmyndigheden.

3.1 Ikke teknisk resume

Husdyrbrugets produktionstilladelse for 8 år siden var 210 årssøer, 4200 smågrise (7,2-32 kg) og 4.000 slagtesvin (32-102 kg). Den seneste anmeldelse er fra 13. marts 2012. I denne anmeldelse var forudsætning for anmeldelsen et bestemt antal af stipladser/sygestier, især til den eksisterende farestald.

Der blev med anmeldelsen i 2012 godkendt en produktion på 4.850 smågrise (7,8-30 kg) og 4.798 slagtesvin (30-110 kg). I forbindelse med ansøgning om ny § 16 b miljøtilladelse opføres der ikke nye bygninger.

Der ansøges om miljøtilladelse af et samlet produktionsareal på 1.270 m² i scenarie 1 og 1.176 m² i scenarie 2 fordelt som vist i tabel 1:

Tabel 1: Produktionsarealer, dyretype og gulvtype

Stald*	Produktionsareal (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Produktionsgruppe
	Scenarie 1	Scenarie 2	
5.Ny Slagtesvinestald	530	530	Slagtesvin
2.Gl. Farestald	267	91	Slagtesvin
6.Klimastald	0	270	Smågrise
1.Slagtesvinestald	180	180	Slagtesvin
4.Gl. Drægtighedsstald	114	114	Slagtesvin
3.Gl.Løbestald	85	85	Slagtesvin
Sum	1.176	1.270	

*Staldene er navngivet af ansøger

Produktionsarealet er 1.446 m² i 8 års drift og 1.270 m² nudrift.

Husdyrbruget på Stenderup 5 er ikke et IE-brug.

Husdyrbruget ligger i landzone inden for kommuneplanramme blandet bolig og erhverv nr. 5.2.001.G. Ejendommens landskabspåvirkning ændres ikke.

4 Vurdering af husdyrbruget og det ansøgte

Sønderborg Kommune skal ved meddelelse af en tilladelse efter § 16 b i husdyrbrugloven vurdere, om de ansøgte ændringer vil have en væsentlig indvirkning på miljøet.

Kommunen skal også vurdere, om husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensyn til omgivelserne.

4.1 Husdyrhold og stalde

Landbruget drives som et konventionelt svinebrug. Et oversigtskort over anlægget kan ses i bilag 1.

Af tabel 2 fremgår staldsektionernes størrelse og produktionsareal i m², dyretype, staldsystemer og miljøteknologi. Se endvidere bilag 2 for en skitse over staldanlæggets produktionsarealer.

Der er ansøgt om to scenarier til produktionen på Stenderup 5. Årsagen hertil er, at ejer ønsker at udnytte de eksisterende bygninger optimalt, ud fra de lugtkrav der er fastsat til de nærmeste naboer og samlet bebyggelse.

Scenarieberegning 1 (skema 212790)

I dette scenarie bliver hele den tidligere farestald udnyttet til slagtesvin, mens at den eksisterende klimastald ikke vil blive udnyttet til opstaldning af smågrise. De øvrige stalde vil have fuld produktion.

Scenarieberegning 2 (skema 212656)

I dette scenarie vil den tidligere farestald blive udnyttet med ca. ¼ del, mens den eksisterende klimastald vil blive udnyttet fuld ud med smågrise. De øvrige stalde vil have fuld produktion.

For begge scenarier gælder det, at der ikke ændres i staldudformningen.

Produktionsarealerne er målt op i april 2019 af Lars Staugaard Bertram.

Produktionsarealets størrelse og dyrevelfærdsreglerne bestemmer hvor mange dyr der maksimalt må være i staldene. Dyrevelfærdsreglerne skal til enhver tid være overholdt.²⁾

Tabel 2. Oversigt over stalde, dyretyper og miljøteknologi i ansøgt drift (Scenarie 1).

² Bekendtgørelse af lov om indendørs hold af smågrise, avls- og slagtesvin, nr. 56 af 11/1/2017

Stald	Staldstørrelse	Produktionsareal (m ²)	Dyretype, Staldsystem	Miljøteknologi
5.Ny Slagtesvinestald	803	530	Slagtesvin. Drænet gulv+spalter (33%/67%)	Hyppig udslusning
2.Gl. Farestald	401	224	Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv	Ingen
		43	Slagtesvin. Drænet gulv+spalter (33%/67%)	Hyppig udslusning
6.Klimastald	373	0	Smågrise toklimastald, delvist spaltegulv	Ingen
1.Slagtesvinestald	261	180	Slagtesvin. Drænet gulv+spalter (33%/67%)	Hyppig udslusning
4.Gl. Drægtighedsstald	165	114	Slagtesvin. Drænet gulv+spalter (33%/67%)	Hyppig udslusning
3.Gl.Løbestald	136	85	Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv	Ingen
Sum		1176		

Table 3. Oversigt over stalde, dyretyper og miljøteknologi i ansøgt drift (Scenarie 2).

Stald	Staldstørrelse	Produktionsareal (m ²)	Dyretype, Staldsystem	Miljøteknologi
5.Ny Slagtesvinestald	803	530	Slagtesvin. Drænet gulv+spalter (33%/67%)	Hyppig udslusning
2.Gl. Farestald	401	48	Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv	Ingen
		43	Slagtesvin. Drænet gulv+spalter (33%/67%)	Hyppig udslusning
6.Klimastald	373	270	Smågrise toklimastald, delvist spaltegulv	Ingen
1.Slagtesvinestald	261	180	Slagtesvin. Drænet gulv+spalter (33%/67%)	Hyppig udslusning

4.Gl. Drægtighedsstald	165	114	Slagtesvin. Drænet gulv+spalter (33%/67%)	Hyppig udslusning
3.Gl.Løbestald	136	85	Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv	Ingen
Sum		1270		

Ansøger har ansøgt om hhv 1.176 m² og 1.270 m² produktionsareal i scenarie 1 og scenarie 2. Gangarealer og arealer til krybber er fratrukket i produktionsarealet.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 2

4.2 Gødnings- og foderopbevaringsanlæg

Gødningsopbevaring

Der forefindes tre gyllebeholdere på ejendommen.

Tabel 4 viser en oversigt over ejendommens gødningsopbevaringsanlæg.

Tabel 4. Gødningsopbevaringsanlæg

Type	Bygge Dato	Kontrol-Dato	Areal (m ²)	Volumen (m ³)
Gyllebeholder 1	1981	Februar 2018	290	1080
Gyllebeholder 2	1991	Februar 2018	335	1240
Gyllebeholder 3	1994	Februar 2018	410	1540
Opbevaring i alt				3860

Gyllen i gyllebeholderen omrøres udelukkende forud for gylleudbringning.

Foderopbevaring

Der er 2 amerikanersiloer og 2 mindre siloer som er placeret ved staldens nordlige side ud mod motorvejen.

Anlægsarbejder, bygningsmæssige ændringer, placering af ny bebyggelse

Der sker ingen bygningsmæssige ændringer

Samdrift med andre husdyrbrug

Husdyrbruget på Stenderup 5, 6400 Sønderborg er ikke teknisk, forureningsmæssigt eller driftsmæssigt forbundet med andre ejendomme. Ejeren af Stenderup 5 driver også husdyrhold på Gammelgaard 10, Kasmosevej 9, Møllevej 5, Snogbæk Nederby 26, Nørremøllevej 9, Osmark 10 og 5 og Stenderup 23 i Sønderborg kommune og Blåkrogvej 7 i Aabenraa kommune.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at den beskrevne opbevaring af flydende husdyrgødning opfylder kravet om 9 måneders opbevaringskapacitet. Ansøgers ejendomme vurderes ikke at være teknisk, forurenings- og driftsmæssigt forbundet jf. husdyrlovens § 16c, da ejendommene drives selvstændigt.

4.3 Råvarer og hjælpestoffer

De primære råvarer i forbindelse med svineproduktionen er foder og vand.

Der er opstillet en olietank på 4000 L (årgang 1997) inde i den skrå ladebygning. Der er intet kemirum på ejendommen, idet markdriften drives fra en anden ejendom. Der er heller ingen olieråvarer på ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at den beskrevne opbevaring af dieselolie ikke udgør en miljømæssig risiko.

Håndtering af dieselolie skal foregå således at spild kan opsamles.

På den baggrund stilles følgende vilkår:

- Vilkår 7

4.4 Energi, vand- og foderforbrug og spildevand

Energiforbrug

Der anvendes primært el til ventilation, belysning, gyllepumper, drift af foderanlæg og øvrige elektriske maskiner samt forbrug i stuehuset.

Normforbruget er beregnet ud fra Byggeri og Teknik normenergi-forbrug, hvor forudsætningen er at der indkøbes foder ved smågrisene og blandes til slagtesvin og der tørres korn 20.000 hkg/år. Normtalsberegning inkl. tørring af 20.000 Hkg korn kommer således frem til mellem 93.544 og 88.533 og et varmebehov mellem 142.406 og 158.185 kWh i alt ca. 240.000 kWh.

Det aktuelle elforbrug for 2018 var 101.809 kWh. Til opvarmning blev der anvendt ca. 5.000 L fyringsolie og 10.000 kg piller til pillefyr.

I sommer 2018 blev kornlørringen i de nye siloer taget i brug. Siloerne har 2 x 30 kW motorer, 2 x 6 kW omrører og 1 x 25 kW transportbånd/snegl. Ved tørring i amerikansiloer anvendes der generelt mere energi end hvad der indgår i normtallene, hvorfor energiforbruget til tørring reelt er større end de 16.000 kWh i el og 130.000

Kwh i varme. Desuden vil den våde høst i 2019 betyde, at energiforbruget i gennemsnit er 2-3 gange større end normtallene.

Nuværende forbrug er det aktuelle forbrugstal.

Forbrug i nudrift er oplyst af ansøger på baggrund af aktuelle forbrugstal og fremgår af tabel 5.

Tabel 5. Oversigt over energiforbrug i nudrift og ansøgt drift

Type	Forbrug 2018	Forbrug ved scenarie 1	Forbrug ved scenarie 2
El	101.809 kWh	ca. 93.544 kWh el ca. 142.406 Kwh varme	88.533 kWh el 158.185 Kwh varme
Fyringsolie/pillefyr	Ca. 10.000 kg piller Ca. 5000 L olie	Ca. 10.000 kg piller Ca. 5000 L olie	Ca. 10.000 kg piller Ca. 5000 L olie

Vandforbrug

Ejendommens vandforsyning er fra Dybbøl Vandværk, og der er ingen markvandingstilladelser på bedriftens arealer. Ejendommens forventede vandforbrug fremgår af tabel 6. Forbruget efter udvidelsen er skønnet ud fra, at dyreholdet i scenarie 1 er på 7.237 slagtesvin, mens scenarie 2 er på ca. 6.154 slagtesvin og 2.492 smågrise. Ifølge Håndbog til driftsplanlægning 2015 udgivet af Seges er vandforbruget 560 l pr. slagtesvin og 143 l pr. smågris. Ejendommens vandforbrug vurderes derfor at ligge inden for normen.

Ansøger har fokus på vandforbruget, og anvender manuel vask, da dette giver en besparelse på vand i forbindelse med rengøring.

Tabel 6. Oversigt over vandforbrug i nudrift og ansøgt drift

Type	Forbrug 2018	Forbrug ved scenarie 1	Forbrug ved scenarie 2
Drikkevand, vaskevand, vand til overbrusning mv.	4.313 m ²	4.052 m ²	3.802,5 m ²
I alt	4.313 m ²	4.052 m ²	3.802,5 m ²

Foderforbrug

De væsentlige råvarer i forbindelse med svineproduktionen er eget produceret korn, tilskudsfoder og vand. Ansøger bestræber sig på, at benytte så få foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt. Der bruges hjemmeblandet vådfoder til slagtesvin og indkøbt tørfoder til klimagrise.

Spildevand og overfladevand

Der er ingen vaskepladser på ejendommen. Overfladevand fra den faste udleveringsrampe ledes til gyllekanalerne.

Miljømyndighedens vurdering

Ansøger oplyser at den umiddelbart forventede produktion ligger i scenarie 1 på 7.237 slagtesvin og scenarie 2 på ca. 6.154 slagtesvin og 2.492 smågrise per år. I henhold til "Håndbog til Driftsplanlægning 2015" er elforbruget for en tilsvarende produktion i scenarie 1 ca. 72.370 kWh og i scenarie 2 ca. 61.540 kWh. Det forventede forbrug ligger væsentligt over hvad en gennemsnitlig produktion af samme størrelse forventes at bruge. Dette skyldes at normtallene er for helt nye stald- og ventilationsanlæg, hvilket ikke er tilfældet på denne ejendom.

Derudover bruges der el til korntørring. På baggrund af det højere elforbrug, skal der udføres en driftsjournal, hvor det årlige forbrug, samt eventuelle uregelmæssigheder i driftens strømforbrugende enheder registreres.

Det forventede vandforbrug tager udgangspunkt i normtal fra SEGES. Det nuværende vandforbrug er på 4.313 m³ og ligger dermed højere end det forventede forbrug. Sønderborg Kommune vurderer at ejendommens vandforbrug svarer til det man kan forvente på en ejendom af denne størrelse.

På baggrund af beregningerne af el og vand, stilles der vilkår om registrering af el – og vandforbruget årligt. Der stilles også vilkår om, at vandforbruget skal gennemgås med henblik på vandbesparende tiltag, hvis forbruget stiger med mere end 10% ift. de 4300 m³, svarende til 4730 m³. Ligeledes skal ejendommens elforbrug gennemgås af en autoriseret energikonsulent inden for et år efter at tilladelsen er taget i brug.

Vilkåret er stillet med det formål at sikre, at ansøger bliver opmærksom på energibesparende tiltag.

Foderforbruget vurderes at ligge inden for normen.

Sønderborg Kommune vurderer, at der skal stilles vilkår til vask af maskiner m.v.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

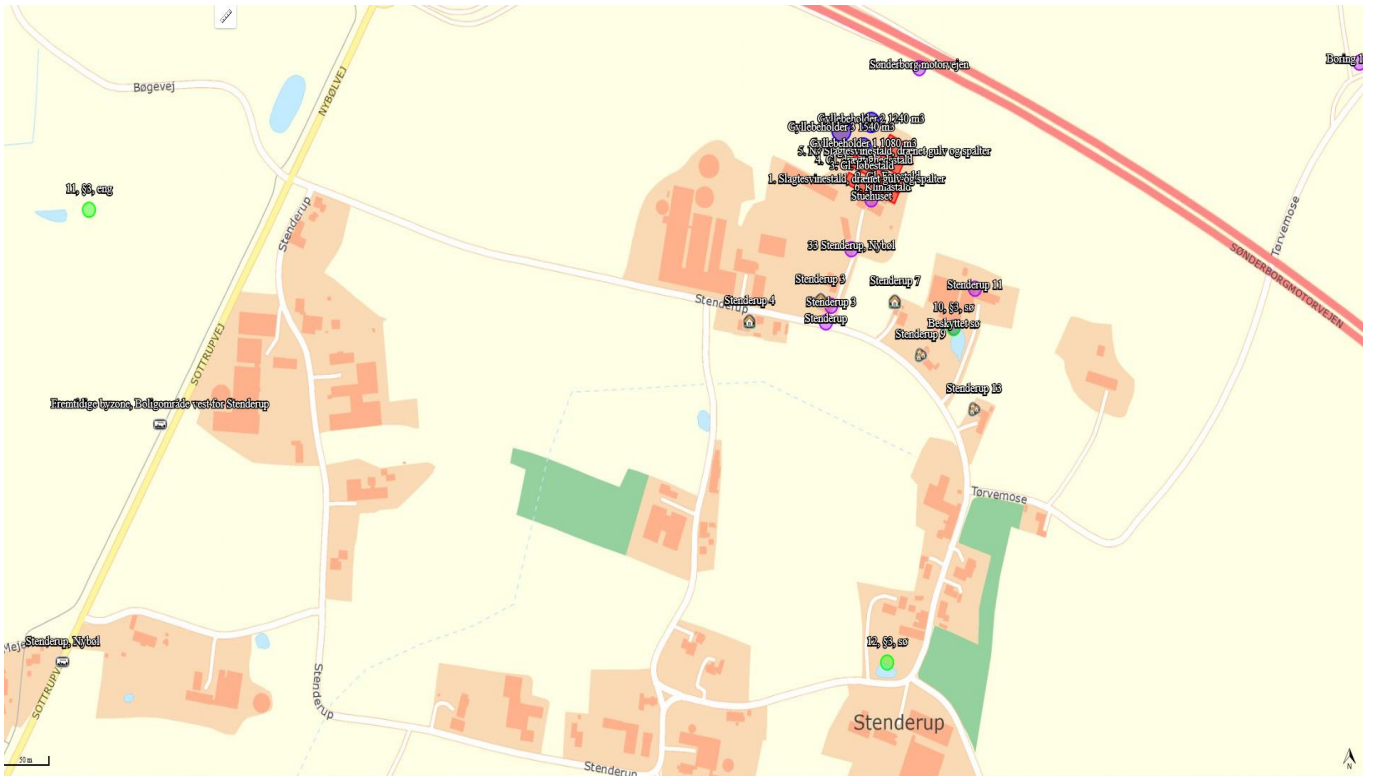
- Vilkår 5
- Vilkår 10
- Vilkår 17
- Vilkår 18

4.5 Landskabelig vurdering og overholdelse af afstandskrav

Husdyrbrugets beliggenhed

Figur 1 viser en oversigt med angivelse af anlæggets placering i forhold til omgivelserne.

Figur 1. Husdyrbrugets placering i forhold til omgivelserne

Afstandskrav

Husdyrbruglovens § 6 overholdes idet husdyrbruget ligger mere end 50 m fra:

- Et eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde
- Et område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.
- En nabobeboelse

Der er ca. 985 m til nærmeste lokalplanlagte område, " Boligområde i Nybøl", sydvest for ejendommen.

Jf. husdyrbruglovens § 8 må stalde og lign. samt gødnings-opbevaringsanlæg ikke etableres inden for de afstande der fremgår af tabel 7.

Table 7. Forbudzoner § 6 (målt fra nærmeste stald eller lager, hvor der sker ændringer)

			Afstandskrav
Stuehuset - Beboelse på samme ejendom			15 m
Type	Navn	Afstand [m]	
Staldbygning	6. Klimastald	7	
Gødningsslager	Gyllebeholder 1 1080 m3	43	15 m
Stenderup - Offentlig vej og privat fællesvej			
Type	Navn	Afstand [m]	
Staldbygning	1. Slagtesvinestald, drænet gulv og spalter	133	15 m
Gødningsslager	Gyllebeholder 1 1080 m3	167	
Sønderborg motorvejen - Offentlig vej og privat fællesvej			
Type	Navn	Afstand [m]	15 m
Staldbygning	5. Ny Slagtesvinestald, drænet gulv og spalter	72	
Gødningsslager	Gyllebeholder 2 1240 m3	66	
33 Stenderup, Nybøl - Naboskel			30 m
Type	Navn	Afstand [m]	
Staldbygning	1. Slagtesvinestald, drænet gulv og spalter	56	
Gødningsslager	Gyllebeholder 1 1080 m3	92	50 m
Stenderup 3 - Nabobeboelse			
Type	Navn	Afstand [m]	
Staldbygning	1. Slagtesvinestald, drænet gulv og spalter	116	50 m
Gødningsslager	Gyllebeholder 1 1080 m3	150	
Stenderup 11 - Nabobeboelse			
Type	Navn	Afstand [m]	25 m
Staldbygning	6. Klimastald	123	
Gødningsslager	Gyllebeholder 1 1080 m3	178	
Boring 169.634 - Vandforsyningsanlæg (ikke almen)			25 m
Type	Navn	Afstand [m]	
Staldbygning	5. Ny Slagtesvinestald, drænet gulv og spalter	510	
Gødningsslager	Gyllebeholder 2 1240 m3	542	50 m
Nybøl Vandværk - Vandforsyningsanlæg (almen)			
Type	Navn	Afstand [m]	
Staldbygning	1. Slagtesvinestald, drænet gulv og spalter	1741	50 m
Gødningsslager	Gyllebeholder 3 1540 m3	1761	
Beskyttet sø - Vandløb og søer over 100 kvm			
Type	Navn	Afstand [m]	15 m
Staldbygning	6. Klimastald	138	
Gødningsslager	Gyllebeholder 1 1080 m3	194	

Det fremgår af tabel 7 at afstanden fra staldbygningerne til stuehuset er 7 meter. Da det er eksisterende bygninger, hvori der ikke foretages bygningsmæssige ændringer, anses afstandskravet som overholdt.

Miljømyndighedens vurdering

Af tabel 8 fremgår det, at Husdyrbruglovens §§ 6, 7 og 8 overholdes med undtagelse af afstandskrav til stuehuset, som ikke er overholdt i forhold til den eksisterende slagtesvinestald. Da der ikke sker øget forurening fra den eksisterende stald, skal der ikke søges dispensation. Sønderborg Kommune vurderer at der ikke skal stilles supplerende vilkår i forhold til staldens placering.

4.6 Planmæssige forhold

Ifølge Kommuneplan 2017 – 2029 for Sønderborg Kommune ligger ejendommen i landzonen. En del af ejendommen ligger i landområde med kommuneplannummer 5.2.005.J og en del af ejendommen i kommuneplanrammen 5.2.001.G Blandet bolig og erhverv. Ejendommen er beliggende i et område, som ikke er omfattet af en lokalplan.

Ifølge Spildevandsplan 2016 - 2021 for Sønderborg Kommune ligger ejendommen i område med rensekrav O.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at omlægningen af produktionen i det eksisterende anlæg kan ske uden at der opstår konflikt med planforholdene i Sønderborg Kommune.

Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.

Sønderborg Kommune konstaterer på baggrund af gennemgang af kort, at husdyrbruget er beliggende uden for følgende udpegninger:

- Fredede områder
- Fortidsmindebeskyttelseslinje
- Kirkebyggelinjer og kirkelandskaber
- Å- og søbeskyttelseslinjer
- Skovbeskyttelseslinje
- Strandbeskyttelseslinje
- Klitfredningslinje
- Geologisk bevaringsværdi
- Kulturhistorisk bevaringsværdi
- Lavbundsareal
- Naturbeskyttelsesområder
- Skovrejsningsområder
- Rekreative interesseområder
- Kystnærhedszone
- Lufthavn sikkerhedszone 4000 meter

Natura 2000: Der er ingen bygninger inden for Natura 2000. Se afsnit 5.

Beskyttede naturarealer (§ 3): Se afsnit 5

Økologiske forbindelser: ca. 900 m øst for anlægget ligger en potentiel økologisk forbindelse. Anlægget berører ikke forbindelsen.

Staldanlægget ligger inden for følgende udpegninger:

- Bevaringsværdige landskaber
- Værdifulde kulturmiljøer
- Indsatsområde for truede dyrearter
 - Løvfrø

Miljømyndighedens vurdering

Da der ikke er nogle bygningsmæssige ændringer i forbindelse med ansøgningen om tilladelse, vurderer Sønderborg Kommune at der ikke er konflikter med bygge og beskyttelseslinjer.

5 Ammoniak, natur og bilag IV arter

Afsnittet omhandler husdyrbrugets ammoniakpåvirkning af beskyttet natur, der forekommer fra husdyrbrugets stalde og gødningsopbevaringsanlæg.

5.1 Ammoniak og natur

Husdyrbrugets ammoniakemission må ikke give anledning til væsentlige påvirkninger af naturområder, der er beskyttede af europæisk lovgivning (Natura 2000 områder). Der må heller ikke ske påvirkning af naturområder, der er beskyttet af dansk lovgivning eller som kan være leve- eller ynglelokaliteter for særligt beskyttede dyrearter (bilag IV arter).

Den samlede ammoniakemission i ansøgt drift og i nudrift (8-års drift) fra husdyrproduktionen på Stenderup 5 er vist i nedenstående tabel 8:

Tabel 8: Samlet ammoniakemission fra stald og lager i scenarie 1 og

	Scenarie 1	Scenarie 2
Samet Ammoniakemission	2.932 kg NH ₃ -N/år	2.749,7 kg NH ₃ -N/år
Meremission (8 års drift)	254,8 kg NH ₃ -N/år	71,6 kg NH ₃ -N/år
Meremission (nudrift)	183,2 kg NH ₃ -N/år	0 kg NH ₃ -N/år

Ammoniakdepositionskrav

Nedenstående tabel 9 viser specifikke krav om maksimal total- og merdeposition af ammoniak til kategori 1 og 2 natur, samt krav der kan stilles til kategori 3 natur.

For nærmere beskrivelse af naturarealer der hører under kategori 1-3 samt beskyttede naturtyper udenfor kategorierne se Bilag 3.

Tabel 9. Krav til maksimal ammoniakdeposition i kategori 1-3.

Naturtyper med fastsat beskyttelsesniveau	Beskyttelsesniveauer
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1	Max. <i>Totaldeposition</i> (stald og lager) afhængig af antal husdyrbrug i nærheden ^{*)} : 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2	Max. <i>totaldeposition</i> på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. <i>merdeposition</i> , og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år
* Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel): Antal husdyrbrug med en emission på mere end 150 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 200 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 450 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 200-300 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 750 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 300-500 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 1.500 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 500-1.000 m Antal husdyrbrug med en emission på mere end 5.000 kg NH ₃ -N pr. år indenfor 1.000-2.500 m	

Naturområder ved Stenderup 5

Sønderborg Kommune har foretaget en konkret vurdering af de mulige påvirkninger af naturen i nærområdet til ejendommen på Stenderup 5 i scenarie 1 (højeste meremission se tabel 8). Vurderingen tager udgangspunkt i beregninger af ammoniakdeposition til de enkelte naturområder.

Der findes i nærområdet til Stenderup 5 en række naturarealer. De naturarealer der ligger nærmest, er beskyttede enge og søer og ammoniakfølsomme skove (kategori 3).

Beregnete værdier for ammoniakdeposition til naturarealer ved Stenderup 5

Depositionsberegningen til nærliggende naturområder (se figur 2) der er foretaget i husdyrgodkendelse.dk, fremgår af nedenstående tabel 10:

Tabel 10: Naturområder nær anlægget på Stenderup 5

Navn:	Kategori:	Opretter:	Kumulation:	Ruhed natur:	Merdeposition (kg N/ha/år):		Totaldeposition (kg N/ha/år):	
					8-års drift	Nudrift:		
15, §3, sø	Kategori 3	Sagsbehandler	0	S	0,1	0,0	0,6	▼
14, §3, eng	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	0,0	0,0	0,4	▼
13, K3, sø	Kategori 3	Sagsbehandler	0	V	0,0	0,0	0,0	▼
12, §3, sø	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	0,0	0,0	0,2	▼
11, §3, eng	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Bn	0,0	0,0	0,1	▼
10, §3, sø	Kategori 3	Sagsbehandler	0	V	0,1	0,1	0,8	▼
9, K3, Skov, Tilgroet og lys åbent	Kategori 3	Sagsbehandler	0	S	0,0	0,0	0,1	▼
8, K3, Stenderup Skov, GI Skovbund	Kategori 3	Sagsbehandler	0	S	0,0	0,0	0,1	▼
7, K3, Mose	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Bn	0,0	0,0	0,1	▼
6, K3, Mose	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	0,0	0,0	0,0	▼
5, K3, Overdrev i Nybøl	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Bn	0,0	0,0	0,0	▼
4, K3, Mose	Kategori 3	Sagsbehandler	0	Mk	0,0	0,0	0,3	▼
3, K3, Mose i Stenderup Skov	Kategori 3	Sagsbehandler	0	S	0,0	0,0	0,1	▼
2, K2, Overdrev syd for Dybbøl	Kategori 2	Sagsbehandler	0	Bn	0,0	0,0	0,0	▼
1, K2, Overdrev ved Nybøl Nor	Kategori 2	Sagsbehandler	0	Bn	0,0	0,0	0,0	▼

Figur 2. Naturområder ved Stenderup

Ammoniakfølsomme naturtyper indenfor Natura 2000 områder (kategori 1 natur)

Det nærmeste terrestriske Natura 2000 område til det ansøgte projekt på Stenderup 5 er Rinkenæs Skov, Dyrehaven og Rode Skov ca. 4 km sydvest for anlægget. Ud fra en samlet betragtning af afstanden og de beregnede værdier for mer- og totaldepositioner til nærliggende arealer, vurderes det ikke relevant at foretage beregning til Natura2000 arealet.

For nærmere beskrivelse af Natura2000 områder tættest ved anlægget –se Bilag 4.

Kategori 2-natur (større ammoniakfølsomme naturtyper udenfor Natura 2000-områder)

Kategori 2-natur er nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper, der ligger uden for internationale naturbeskyttelsesområder, se bilag 3.

Efter en gennemgang af luffotos er det registreret, at nærmeste § 7 kategori 2 arealer, et beskyttet overdrev > 2,5 ha, findes 2,5 – 3,1 km fra ejendommen (K2, Overdrev syd for Dybbøl og overdrev ved Nybøl Nor). Beregninger viser en totaldeposition på 0,0 kg N/ha/år. På baggrund af gennemgang af luffotos afvises det, at der findes kategori 2 natur nærmere Stenderup 5 end de nævnte.

Kategori 3-natur (andre ammoniakfølsomme naturområder)

Kategori 3-natur er ammoniakfølsomme naturområder omfattet af naturbeskyttelseslovens §3, som ikke er kategori 1-natur eller kategori 2-natur, se bilag 3.

Ammoniakfølsom skov

Nærmest beliggende potentiel ammoniakfølsomme skove ligger hhv. 700 og 1400 meter fra anlægget (K3, Stenderup Skov, gl. skovbund og K3, Skov, tilgroet og lysåbent). Den beregnede merdeposition til begge er på 0,0 kg N/ha/år.

Beskyttede moser

Nærmeste kategori 3 moser ligger ca. 850 meter fra anlægget (3, Mose i Stenderup Skov; 4, Mose). Den beregnede merdeposition er på 0,0 N/ha/år.

Beskyttede enge og søer

De nærmeste søer ligger hhv. 175 og 260 meter fra anlægget. Der er beregnet en merdeposition på hhv. 0,1 kg N/ha/år til søerne. Beregnet merdeposition til nærmeste enge ligger på 0,0 kg N/ha/år.

Figur 3. Nærmeste søer

Miljømyndighedens vurdering

Ansøgningen overholder alle krav i forhold til påvirkning af kategori 1, 2 og 3 natur, ligesom det vurderes, at der ikke vil ske en tilstandsændring af naturområder, der er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3.

6 Bilag IV arter

Bilag IV arter er arter, der fremgår af bilag IV i EU's habitatdirektiv. De beskrives som strengt beskyttede arter. Det betyder, at arternes yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges.

Af faglig rapport fra DMU nr. 635, Håndbog over dyrearter på habitatdirektivets bilag IV fremgår en liste over arters udbredelse i et grid på 10x10 km fordelt over hele landet. Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår det, at følgende arter er registreret i nærområdet til Stenderup 5:

Brunflagermus	Nyctalus noctula
Sydflagermus	Eptesicus serotinus
Dværgflagermus	Pipistrellus pygmaeus
Pipistrellflagermus	Pipistrellus pipistrellus
Langøret flagermus	Plecotus auritus
Vandflagermus	Myotis daubentonii
Troldflagermus	Pipistrellus nathusii
Stor Vandsalamander	Triturus cristatus
Spidssnudet frø	Rana arvalis
Løvfrø	Hyla arborea
Grøn frø	Pelophylax esculentus
Strandtudse	Epidalea calamita
Markfirben	Lacerta agilis

I flere af områdetets søer er der registreret fx stor vandsalamander og løvfrø.

Gamle bygninger og træer *kan* fungere som dagskjul og overvintringssted for flagermus.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer med baggrund i oplysninger om den ansøgte drift, at projektet ikke medfører ændringer, der påvirker eventuelle bilag IV-arter eller deres levesteder væsentligt.

7 Husdyrbrugets lugtemission

Lugtgeneregningerne viser, at geneafstandskravene for lugt til enkeltbolig og byzone er overholdt. Geneafstandskravet for samlet bebyggelse er ikke overholdt, men den vægtede gennemsnitsafstand er mere end 50 % af den beregnede geneafstand (jf. § 33) for alle kombinationer af staldafsnit på husdyrbruget. Se tabel 11 og 12.

Tabel 11. Oversigt over lugtberegning i scenarie 1, skema 212790

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Stenderup 3	1	NY	141,1	124,1	148,1	Ja
 Stenderup 4	0	FMK	118,5	118,5	211,4	Ja
 Stenderup 7	0	FMK	118,5	118,5	133,2	Ja
 Stenderup 13	0	NY	304,6	274,2	259,3	Nej
 Stenderup 9	1	NY	304,6	301,6	190,2	Nej
 Fremtidige byzone, Boligområde ve...	1	NY	419	460,9	847,5	Ja
 Ragebøl, Dybbøl	0	NY	419	419	1177,6	Ja
 Stenderup, Nybøl	0	NY	419	419	1038,8	Ja

Forklaring til samlet resultat af lugtberegning

Gul: Genekriterie er ikke overholdt, men der kan søges om dispensation jf. § 33 ("50 % reglen").

Tabel 12. Oversigt over lugtberegning i scenarie 2, skema 212656

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
Stenderup 3	1	FMK	121,7	121,7	144,1	Ja
Stenderup 4	0	FMK	121,7	121,7	208,7	Ja
Stenderup 7	0	FMK	121,7	121,7	130,2	Ja
Stenderup 13	0	NY	297	267,3	258	Nej
Stenderup 9	1	NY	297	294	188,7	Nej
Fremtidige byzone, Boligområde ve...	1	NY	412,9	454,2	847,1	Ja
Ragebøl, Dybbøl	0	NY	412,9	412,9	1177,8	Ja
Stenderup, Nybøl	0	NY	412,9	412,9	1037,3	Ja

Forklaring til samlet resultat af lugtberegning

Gul: Genekriterie er ikke overholdt, men der kan søges om dispensation jf. § 33 ("50 % reglen").

Nærmeste nabo uden landbrugspligt er Stenderup 7, mens nærmeste samlet bebyggelse er Stenderup 9. Den nærmeste byzone er Nybøl, mens der i høringsudgaven af kommuneplan 2019-2031 er udpeget en fremtidig byzone ved "Boligområde vest for Stenderup".

Nærmeste samlede bebyggelse tager udgangspunkt i beboelsen på Stenderup 9. Afstanden fra anlægget til denne bolig er i scenarie 1 og scenarie 2 hhv. 190,2 og 188,7 m. Den korrigerede geneafstand er i scenarie 1 og scenarie 2 beregnet til hhv. 190,2 m og 294 m. Geneafstandskravet er dermed ikke overholdt. Der ansøges derfor om dispensation fra geneniveauet for samlet bebyggelse ved Stenderup 13 og Stenderup 9, da den vægtede gennemsnitsafstand er mere end 50 % af den beregnede geneafstand (jf. § 33) for alle kombinationer af staldafsnit på husdyrbruget.

Dispensationen ønskes imødekommet, med den begrundelse, at denne ansøgning om § 16 b efter den nye husdyrbrugslov sker inden for rammerne af det eksisterende produktionsareal. Samt at den samlede lugtemission ikke forøges da der indføres ugentlig udslusning der reducerer lugten med 20 %. Derudover vil der både i scenarie 1 og 2 være et mindre produktionsareal i staldene nærmest naboerne.

I tabel 13 ses en oversigt over lugtemissionen fra de enkelte afsnit i nudrift, ansøgt drift (scenarie 1) og ansøgt drift (scenarie 2).

Table 13. Lugtemission fra staldafsnit beregnet i husdyrgodkendelse.dk

Staldafsnit	Beregnet faktisk lugt (LE/s)			Beregnet faktisk lugt (OU/s)		
	Nudrift	Ansøgt drift (Scenarie 1)	Ansøgt drift (Scenarie 2)	Nudrift	Ansøgt drift (Scenarie 1)	Ansøgt drift (Scenarie 2)
5.Ny Slagtesvinestald	7420	5936	5936	22790	18232	18232
2.Gl. Farestald	602	3136	672	1849	6496	1392
	672	481,6	481,6	1392	1479,2	1479
6.Klimastald	3240	0	3240	5670	0	5670
1.Slagtesvinestald	2520	2016	2016	7740	6192	6192
4.Gl. Drægtighedsstald	1596	1276,8	1276,8	4902	3921,6	3921,6
3.Gl.Løbestald	1190	1190	1190	2465	2465	2465
Samlet lugt	17240	14036,4	14812,4	46808	38785,8	39351,8

For at reducere lugtpåvirkningen til naboer, vil der fremadrettet ske ugentlig udslusning af gylle fra stalde med drænet gulv og spalter, hvilket vil reducere lugtpåvirkningerne fra disse stalde med 20 %.

Kumulation af lugt

Hvis der er andre husdyrbrug, som medfører lugtgener i det samme punkt i byzone, samlet bebyggelse eller hos nabo, skærpes kravene til geneafstanden i forbindelse med ansøgningen. Der er kumulation i forhold til lugt fra andre husdyrbrug i forhold til lugt og nærmeste nabo, Stenderup 3 og samlet bebyggelse Stenderup 9, idet der ligger et husdyrbrug (Stenderup 1) med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N/år inden for henholdsvis 100 m fra enkeltbeboelser uden landbrugspligt eller 300 m fra samlet bebyggelse.

Miljømyndighedens vurdering

Af tabel 13 ses det, at den samlede lugtemission er faldende fra nudrift til ansøgt drift (begge scenarier).

Lugtgenekravet til enkelt bolig og byzone er overholdt i begge scenarier (se tabel 11 og 12).

Den nærmeste samlede bebyggelse tager udgangspunkt i beboelsen på Stenderup 9. Afstanden fra anlægget til nærmeste samlede bebyggelse er hhv. 63% og 64 % af den beregnede geneafstand i scenarie 1 og scenarie

2. Sønderborg Kommune fraviger geneniveauet i forhold til samlet bebyggelse jf. § 33 i husdyrgodkendelsesloven (50 % regel), da følgende betingelser er opfyldt:

1. Den vægtede gennemsnitlige afstand til samlet bebyggelse på Stenderup 9 er mere end 50 % af den beregnede geneafstand.
2. Lugt emissionen i det enkelte staldafsnit som ligger nærmest Stenderup 9 forøges ikke.
3. Nudriften svarer til den lovlige drift i henhold til den seneste anmeldelse er fra 13. marts 2012.
4. Sønderborg Kommune har ikke tidligere modtaget klager over lugt fra produktionen.

Konsekvenszonen, dvs. det område som identificerer hvilke naboer, der ville kunne blive udsat for lugtpåvirkning af en vis styrke, er beregnet til 509 m. Naboer i dette område vil være hørings- og klageberettigede.

Lugtemission forekommer fra staldanlægget og fra gødningshåndtering. Staldanlægget forventes ikke at give anledning til lugtgener ud over, hvad der er normalt for denne type husdyrproduktion. Der foretages hyppig udslusning i stalde med drænet gulv og spalter. Der stilles vilkår hertil.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 3
- Vilkår 4
- Vilkår 6
- Vilkår 19

7.1 Andre genepåvirkninger fra husdyrbruget

Støj og vibrationer

De største støjgener fra ejendommen vil forekomme i forbindelse med ventilation, gyllepumpning, indblæsning af foder i siloer og transport af dyr, foder og gylle mv.

Støjende aktiviteter på ejendommen sker typisk i dagtimerne, og når det er muligt for lukkede døre. Transporter forbi naboer vil kunne høres, men adskiller sig ikke fra anden vejtransport. Desuden ligger Sønderborg motorvejen 75 meter fra ejendommen, hvorfor der vil være en anselig baggrundsstøj fra trafikken på motorvejen.

Der er opstillet to blæsere mellem siloerne og den eksisterende bygning. Mod vest, syd og øst vil de eksisterende bygninger og siloer skærme for lyden fra de to blæsere. Mod nord vil de to nye siloer skærme for lyden og 137 meter mod nord ligger Sønderborg motorvejen. De to blæsere vil kun være i drift i perioden omkring høst, og kun i det omfang der er brug for at køle på kornet i siloerne.

Der er ikke særlige forhold på ejendommen der medfører rystelser eller vibrationer der kan være til gene for naboen, da store markkøretøjer som udgangspunkt ikke er på ejendommen.

Der sker ingen ændringer i støjkilderne fra husdyrbruget med den ansøgte udvidelse af dyrehold.

Støv fra anlæg og maskiner

Ejendommens arealer er ikke befæstede, hvorfor der kan forekomme støvgener ved kørsel på disse arealer. Derudover vil støv forekomme i forbindelse med markdriften i meget tørre perioder, og hvor evt. jord på veje kan hvirvles op. Der vil blive fejlet efter udkørsel af husdyrgødning mv., når der er behov for det.

Lys

Der er ingen udvendig belysning på driftsbygningerne eller lys projektør på ejendommen. I nattetimerne er lyset slukket eller dæmpet i svinestaldene.

Opbevaring af døde dyr, fluer og skadedyr

Døde dyr placeres ved gylletanken og opbevares i en container fra Daka. Daka afhenter de døde dyr, og tilmelding af døde dyr sker via app på mobiltelefonen.

Fluebekæmpelse sker ved hjælp af kemisk bekæmpelse. Opbevaring af foder sker i fodersiloer, og der fejes op ved eventuelt spild, så der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter og mus m.v.). Rottebekæmpelse står ansøger for, ved at opstille kasser med rottegift og rottefælder.

Transporter

Al transport i forbindelse med husdyrbruget sker via indkørsel fra Stenderup. Tunge transporter som fx afhentning af grise sker typisk i tidsrummet 06.00-19.00 på hverdage. Markdriften sker fra Snogbæk Nederby 26, hvorfor der ikke er transporter med markmaskiner fra ejendommen

Herudover er der kørsel med personbiler. Antallet af personbiltransporter i forbindelse med husdyrbruget skønnes at være ca. 6 gange dagligt.

I tabel 14 fremgår skønnede transporter.

Tabel 14. Antal transporter efter ændringen.

Transporter	Før udvidelse antal/år	Efter udvidelse antal/år
Indkørsel af korn/foder (traktor og vogn, kapacitet til ca. 25-30tons)	Ca. 10	Ca. 10
Fyringsolie (lastbil)	2	2
Husdyr til og fra ejendommen	Ca. 50	Ca. 50
Halm til strøelse/foder	40	40
Udkørsel af gylle (traktor og gyllevogn, kapacitet til 25 tons)	Ca. 150	Ca. 150
Kørsel med affald (lastbil (dagrenovation)	26	26
Afhentning af døde dyr (lastbil) døde dyr afhentes dagen efter dyret er dødt.	25	25
Maksimalt i alt	Ca. 303	Ca. 303

Reststoffer

Gyllen der produceres, vil ud over affaldsstoffer fra svinene, indeholde en vis andel af vand- og foderspild, samt vaskevand mv. fra rengøring og desinfektion.

Der benyttes udelukkende godkendte vaske- og desinfektionsmidler.

Udbringning af gylle vil ske efter gældende lovgivning med hensyn til kvælstof-, fosfor- og zinkindhold.

Der fodres med indkøbte foderblandinger, der blandes med eget produceret korn.

Vand til drikkevand og rengøring af stalde mv. kommer fra offentligt vandværk.

Miljømyndighedens vurdering

Der vurderes, at der ikke er behov for at foretage støjreducerende tiltag i det eksisterende staldanlæg. Det vurderes, at Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser kan overholdes.

Vibrationer og lavfrekvent støj vurderes at være af et omfang, der ikke vil kunne genere naboer.

Støv vurderes ikke at være et problem for naboer. Støv vil primært forekomme i forbindelse med markdriften i meget tørre perioder, hvor evt. jord på veje kan hvirvles op. Der vil blive fejlet efter udkørsel af husdyrgødning mv., når der er behov for det. Det vurderes, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foder. Der henvises til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Der er ingen udendørs belysning. Der vil derfor ikke kunne opstå lysgener i forhold til naboer.

Opbevaring af foder samt rengøring af arealer omkring fodersiloer skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Der foretages en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse på ejendommen. Såfremt der efter miljømyndighedens vurdering opstår væsentlige gener for omgivelserne fra opformering af fluer eller skadedyr på husdyrbruget, kan miljømyndigheden meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres en handleplan med foranstaltninger svarende til de enhver tid gældende retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi. Der er stillet vilkår hertil.

Sønderborg Kommune vurderer, at ejendommen ikke medfører forhøjet risiko for tilhold af skadedyr og forekomst af fluer.

Miljøtilladelsen meddeles i medfør af Husdyrbrugloven. Der kan derfor kun stilles vilkår til, hvilke udkørselsveje på ejendommen, der må benyttes og hvornår. Færdselsloven regulerer kørsel på offentlige veje.

Ind-/udkørsel til anlægget vurderes at være hensigtsmæssigt placeret i forhold til naboer og trafik hensyn. Den interne trafik på ejendommen vurderes ligeledes ikke at medføre væsentlige gener for omgivelserne. Der stilles derfor ikke vilkår til kørselsveje.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 16
- Vilkår 20
- Vilkår 21
- Vilkår 22

7.2 Affaldsproduktion

Der opbevares ikke sprøjtemidler, spildolie eller oliefiltre på ejendommen, da markdriften sker fra Snogbæk Nederby 26. Generelt genereres der ikke meget affald og dagrenovationen anvendes til mindre ting.

Der benyttes ikke mere foder end der er behov for og husdyrgødning anvendes til gødskning af marker, andet uundgåeligt affald sorteres med henblik på genanvendelse og kun restfraktioner ender i container med brændbart affald.

En opgørelse over de årlige affaldsmængder kan ses i tabel 15.

Tabel 15. Affaldsmængder

Affaldstype	Opbevaring sted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder
Olie- og kemikalieaffald:				
Spraydåser	Forrum/stald	Sonfor	Sonfor	50
Batterier – alle typer	Forrum/stald	Sonfor	Sonfor	10
Fast affald:				
Kanyler/medicinrest er/emballage	Forrum/stald	Sonfor	Sonfor	1 boks
Tom emballage (papir/pap)	Stald	Renovation	Renovation	
Tom emballage (plast)	Stald	Renovation	Renovation	
Lysstofrør og elsparepærer	Stald	Sonfor	Sonfor	
Jern og metal	Stald	Skrothandler	Skrothandler	

Generelt sorteres, opbevares og bortskaffelse affald miljømæssigt forsvarligt og i overensstemmelse med Sønderborg Kommunes affaldsregulativer.

Miljømyndighedens vurdering

Husdyrbruget er omfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, og ansøger skal selv sørge for at sortering, opbevaring og bortskaffelse sker i overensstemmelse med Sønderborg Kommunes affaldsregulativ.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelses anlæg.

Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier Forskrift 1/2011*
- *Regulativ for erhvervsaffald, 2017*
- *Regulativ for husholdningsaffald, 2017*
- *Bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr*

For at sikre, at der ikke sker forurening på ejendommen i forbindelse med opbevaring og håndtering af farligt affald, stilles der vilkår til opbevaring af farligt affald.

På baggrund af ovenstående, vurderer Sønderborg Kommune at opbevaring, håndtering og bortskaffelse af affald ikke vil medføre forurening eller gener.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 11
- Vilkår 12
- Vilkår 13
- Vilkår 14

7.3 Gødningsproduktion og –opbevaring

Bedriftens gødningsproduktion beregnes i gødningsregnskabet. Ansøger har indsendt en kapacitetsberegning for begge scenarier.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at der i tilstrækkelig grad er redegjort for produktionen af gødning og mængder.

Kommunen vurderer, at de generelle regler vedrørende håndtering af flydende husdyrgødning er tilstrækkelige til at regulere opbevaring og håndtering af gylle/vaskevand.

For at undgå spild af gylle ved udkørsel, stilles der vilkår til, at der skal etableres en påfyldningsplads ved gyllebeholderen, hvis gyllevognene ikke fyldes med selvlæssende fyldetårne. Der stilles også vilkår til, at håndtering af flydende husdyrgødning skal foregå under opsyn.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår:

- Vilkår 8
- Vilkår 9

7.4 Reduktion af ammoniak ved anvendelse af BAT

Et af hovedformålene med husdyrbrugloven, er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik på bedriften. Princippet om brugen af bedst tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Ifølge husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, skal husdyrbrug med en emission på over 750 kg NH₃-N pr. år reducere ammoniakemissionen til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Forudsætningen for BAT-beregning i denne ansøgning, tager afsæt i anmeldelsen fra 2012, da der ikke er sket ændringer siden denne anmeldelse. Hvilket betyder, at BAT niveau for de eksisterende stalde, tager afsæt i et BAT niveau for "eksisterende stalde", da der ikke foreligger en godkendelse eller tilladelse efter Husdyrbrugloven eller miljøbeskyttelsesloven, så er alle stalde angivet som eksisterende stalde i BAT-beregningen.

Husdyrgodkendelse.dk beregner automatisk den vejledende emissionsgrænseværdi for ammoniak opnåelig ved anvendelse af BAT jf. bilag 3, tabel 5 i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug. De vejledende BAT-krav til ammoniakemission er overholdt (se tabel 16).

Tabel 16. Den vejledende emissionsgrænseværdi og den faktiske emission.

	Ammoniakemission (scenarie 1)	Ammoniakemission (Scenarie 2)
Emissionsgrænseværdier beregnet ud fra Miljøstyrelsens vejledning	2.933 kg	2.750 kg
Beregnet emission i www.husdyrgodkendelse.dk	2.933 kg	2.750 kg
Emissionsgrænseniveauet er overholdt med:	0 kg	0 kg

Miljømyndighedens vurdering

BAT-kravet for ammoniak opfyldes ved at husdyrbruget har staldsystemer som lever op til BAT-krav.

Da husdyrbruget lever op til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdi, stilles der ikke vilkår til ammoniak.

8 BAT (bedste tilgængelige teknik) på husdyrbruget

Husdyrbruget på Stenderup 5 er ikke omfattet af BAT – konklusionerne for intensivt opdræt af fjerkræ eller svin.

Krav til BAT

Følgende vurderes af Sønderborg Kommune, at være nødvendigt for ejendommens drift lever op til husdyrbruglovens § 1 stk. 2:

Effektiv vandudnyttelse

- Registrering af vandforbruget
- Sporing og udbedring af lækager
- Anvendelse af højtryksrensere til rengøring af staldbygninger og udstyr
- Valg og anvendelse af udstyr, der passer til den på gældende dyrekategori (f.eks. drikkenipler, runde drikkekrug, vandkrug), samtidig med at der sikres adgang til vand (ad libitum).
- Kontrol og om nødvendigt regelmæssig indstilling af udstyret til drikkevand.
- Genbrug af uforurenede regnvand som rens vand.

Ansøger oplyser følgende om vandbesparende foranstaltninger:

- Der anvendes manuel vask, da dette giver en besparelse på vand i forbindelse med rengøring.

Effektiv energiudnyttelse

- Højeffektive varme-, køle- og ventilationssystemer
- Optimering og optimeret styring af varme-, køle- og ventilationssystemer, især ved anvendelse af luftrensningssystemer.
- Isolering af vægge, gulve og/eller lofter i stalde
- Anvendelse af energieffektiv belysning
- Anvendelse af varmevekslere
- Anvendelse af varmepumper til varmegenvinding
- Varmegenvinding med opvarmet og kølet gulv med strøelse (combidecksystem)
- Anvendelse af naturlig ventilation

Ansøger oplyser følgende om energibesparende foranstaltninger:

- Der bliver foretaget jævnlige inspektioner, og ventilationskanalerne bliver rengjort efter hvert hold, hvilket reducerer modstanden, og der minimerer elforbruget
- Der er temperaturstyring og alarmer mv. på ventilationsanlæggene. Ved behov for udskiftning af ventilatorer vil der blive installeret nye lavenergimotorer,
- Ansøger har pt. valgt at installere LED-lys, ud fra den vurdering af at lyset er tændt i få timer om dagen i slagtesvinsstaldene sammenholdt med omkostningen ved etablering af LED.

- Ansøger har via elselskabet eller eloverblik.dk mulighed for at følge elforbruget time for time, og derved kunne spotte evt. udsving. Desuden modtages månedsvise forbrugsuplysninger fra elselskabet og forbruget opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Effektiv udnyttelse af foder

- Anvendelse af lav råprotein i foder
- Anvendelse af lav fosfor i foder
- Begrænse spild
- Begrænse forbruget af foderenheder/fasefodring

Ansøger bestræber sig på, at benytte så få foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt. Der bruges hjemmeblandet vådfoder til slagtesvin og indkøbt tørfoder til klimagrise.

Foderblandingerne indeholder tilpassede mængder aminosyrer og højtfordøjelige uorganiske foderfosfater.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til en effektiv udnyttelse af ressourcer på vand- og foderudnyttelse. Sønderborg Kommune vurderer dog, at det er nødvendigt at stille vilkår til registrering af energiforbruget årligt, for at sikre at der fremadrettet bibeholdes et skærpet fokus på ejendommens energiforbrug. Dette vil tages op på de ordinære tilsyn.

På baggrund af ovenstående stilles følgende vilkår.

- Vilkår 5

9 Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Nabo- og partshøring

Et resume og et link til udkast til miljøtilladelse blev den 19. november 2019 udsendt til høring hos naboer inden for konsekvensområdet for lugt (509 m) og skønnede parter i sagen, ansøger selv og ansøgers konsulent. Et resume og et link til udkast af denne tilladelse er sendt i partshøring hos:

- Lars Staugaard Bertram
- Konsulent Henriette Fries LandboSyd

Ejere og lejere i en radius af 509 m.

Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 14 dage frem til og med den 4. december 2019. Partshøringen gav en indsigelse.

Behandling af indkomne hørings svar

Et udkast af miljøtilladelsen har været i høring hos parter i perioden 19. november 2019- 4. december 2019.

Kommunen har modtaget et hørings svar.

Sønderborg Kommune har kun behandlet de kommentarer der vurderes at vedrøre det konkrete projekt.

Der er blevet indsendt kommentarer vedr. ammoniakudledning, transport og dyrevelfærd.

Ansøger er efterfølgende fremkommet med bemærkninger til de enkelte punkter i indsigelsen. Ansøgers bemærkninger er i kursiv:

"I forvejen er vores område blevet uhyggeligt belastet, efter at den nuværende produktionen fra stedet blev startet op. Vore bygninger har fået en synlig aflejring af nedfaldende rester fra produktionen, så udledningen er i forvejen alt for voldsom.

Man kan jo kun gisne om de helbredsmæssige problemer, der må følge med. Ingen jo ved jo med sikkerhed, hvor farligt det egentlig er at bo i svineproduktionsområder. Vi kan kun henvise til verserende undersøgelser der viser, at dødeligheden skulle være større disse steder. Man kunne vel godt forvente, at en ansøgning af denne art skulle stilles i bero, indtil man kender konsekvenserne isf. at lade os være "prøveklude"."

Husdyrloven og husdyrbekendtgørelsen angiver bestemmelserne for ammoniakudledningen i form af krav til BAT (bedst tilgængelig teknik) og total- og merdeposition af ammoniak til natur. Disse paramenter er overholdt for begge scenarier.

Ud fra den viden, vi i øjeblikket har i Danmark, er der ikke indikationer af, at der er forskel på sundheden, hvis man bor tæt på en svinebesætning eller langt fra en svinebesætning. Koncentration af ammoniak i udeluft er typisk 10.000 gange lavere end den grænseværdi, der gælder for arbejdsmiljø (dvs. indeluft). Der vurderes således ikke at være en direkte negativ sundhedseffekt af ammoniak i udeluft. (Ministersvar på § 20 spørgsmål nr. 434, 15. april 2015)

"Med hensyn til transporter gennem byen, kan det næsten ikke blive værre.

I vores lille samfund med ca. 35 husstande "drøner" landbrugsmaskiner af alle slags gennem vores små, smalle veje med langt over den tilladte hastighed. Nogle maskiner er så brede, at de visse steder ikke kan være på vejen, men har hjulene ude i begge rabatter, hvilket der er synlige beviser på herude.

Belægningen på vejene er overhovedet ikke beregnet til den tunge trafik fra landbrugsmaskiner, og de er da også til stadighed fulde af revner og huller. Kommunen sender jævnligt et hold "asfalt-folk" ud til at udbedre disse skader, hvilket er fuldstændigt vanvittigt... det holder 3 mdr. eller mindre.

Personligt har vi i Stenderup nr. 9 investeret i 5 store kampesten og placeret dem på vores grund for at stoppe kørslen på vores jord."

Størstedelen af transport til og fra husdyrbruget sker fra vest af vejen "Stenderup", da fx lastbil-transporter ofte benytter motorvejen. Ansøger er opmærksom på, at vejen rundt i Stenderup er smal og hullet. Han tager derfor hensyn og kører forsigtigt, hvilket hans medarbejder også instrueres i.

Kigger man på dyrevelfærdet i denne forbindelse, er der nærmest ikke nogen!

Vi kan observere, at bl.a. omladningen af smågrise foregår ved spark og kast af de små dyr.

Ansøger kan ikke genkende beskrivelsen af hvordan dyrene skulle behandles på.

Miljømyndighedens samlede vurdering

Beregninger i husdyrgodkendelse.dk viser, at alle krav til total- og merdeposition af ammoniakpåvirkning er overholdte.

Der sker ingen ændringer i antal transportere. Der henvises dog til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Der er efter husdyrbrugloven ikke mulighed for at tage stilling til, hvorvidt reglerne om dyrevelfærd er overholdt. Dette varetages af anden lovgivning, og det er fødevarestyrelsen der er tilsynsmyndighed.

Sønderborg kommune vurderer, at gener for naboerne, med de vilkår der er stillet og reglerne i den generelle lovgivning, er begrænset mest muligt. De indkomne høringssvar giver ikke anledning til at der stilles yderlige vilkår.

Annoncering af afgørelse

Afgørelsen om tilladelse efter husdyrbrugloven er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 10. december 2019 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Klagevejledning

Denne tilladelse er meddelt i overensstemmelse § 16 b i husdyrbrugloven., (Miljøministeriets lov nr. 1572 af 20. december 2006).

Afgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. husdyrbruglovens § 84 – 87.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk.

Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID.

Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr som fremgår af www.nmkn.dk og www.naevneneshus.dk. Du betaler gebyret med betalingskort i klageportalen. Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen.

Myndigheden videresender herefter anmodningen til klagenævnet, som træffer afgørelsen om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Klagen skal være modtaget inden klagefristens udløb tirsdag den 7. januar 2020.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Sønderborg Kommune i klageportalen.

Civilt søgsmål

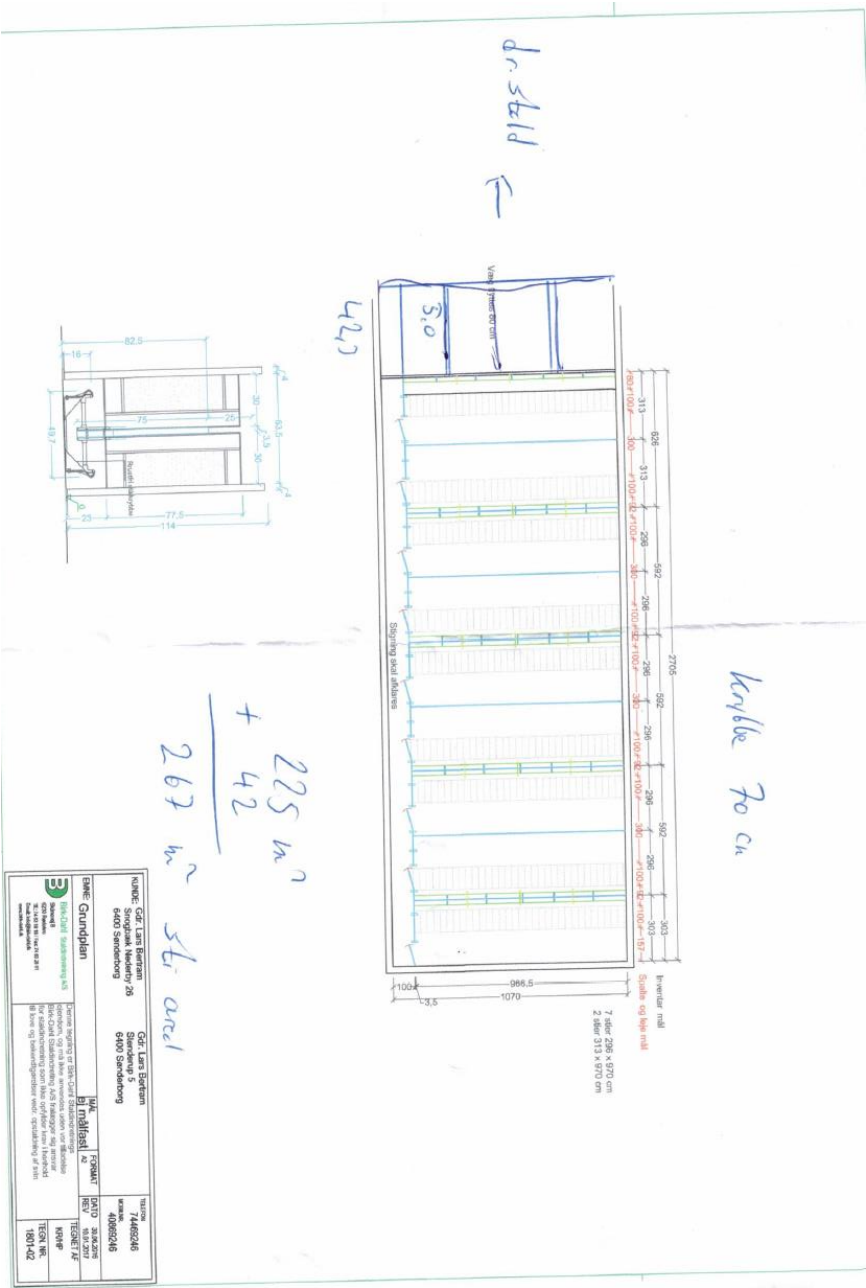
Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i husdyrbrugloven, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger.

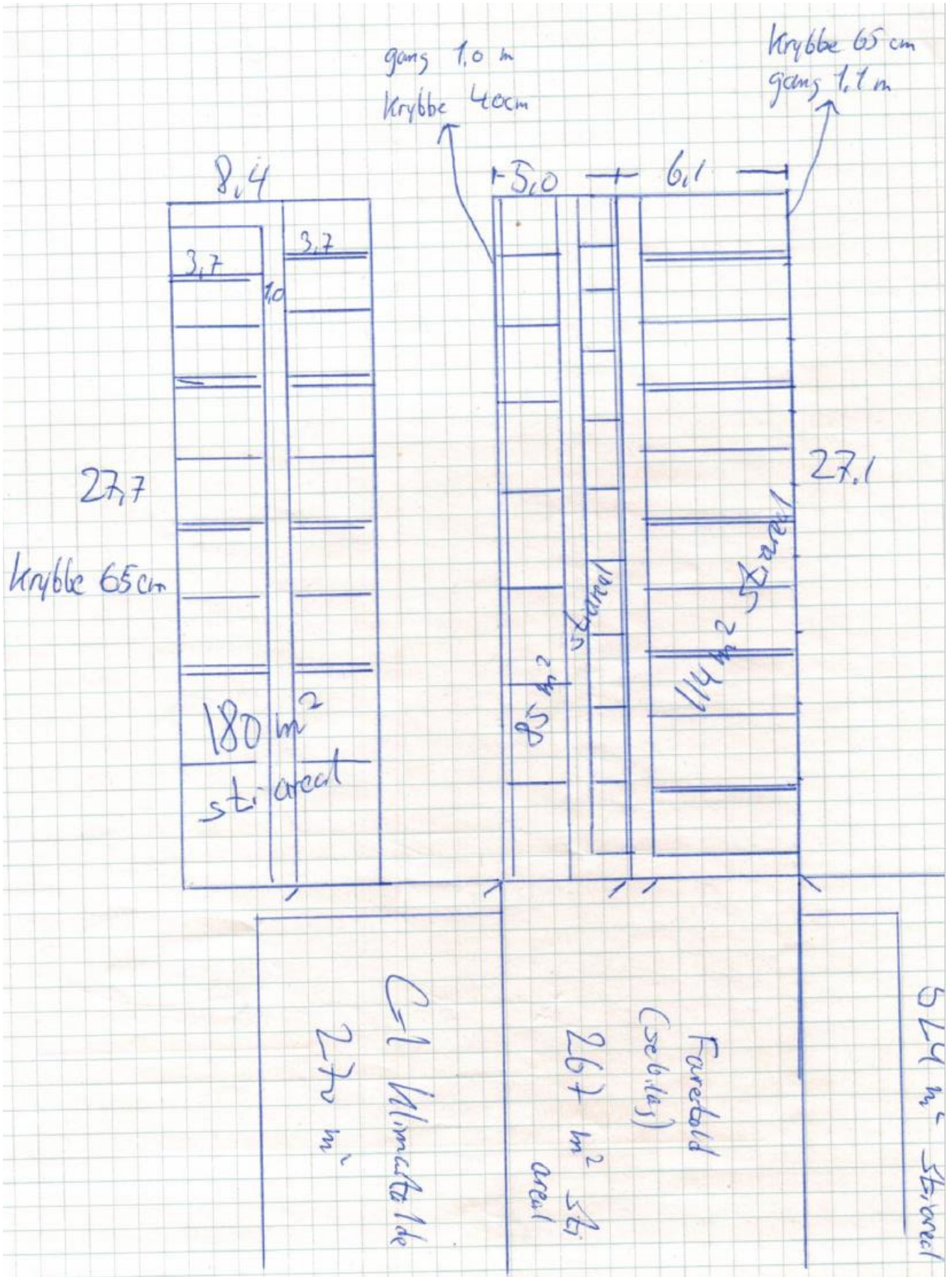

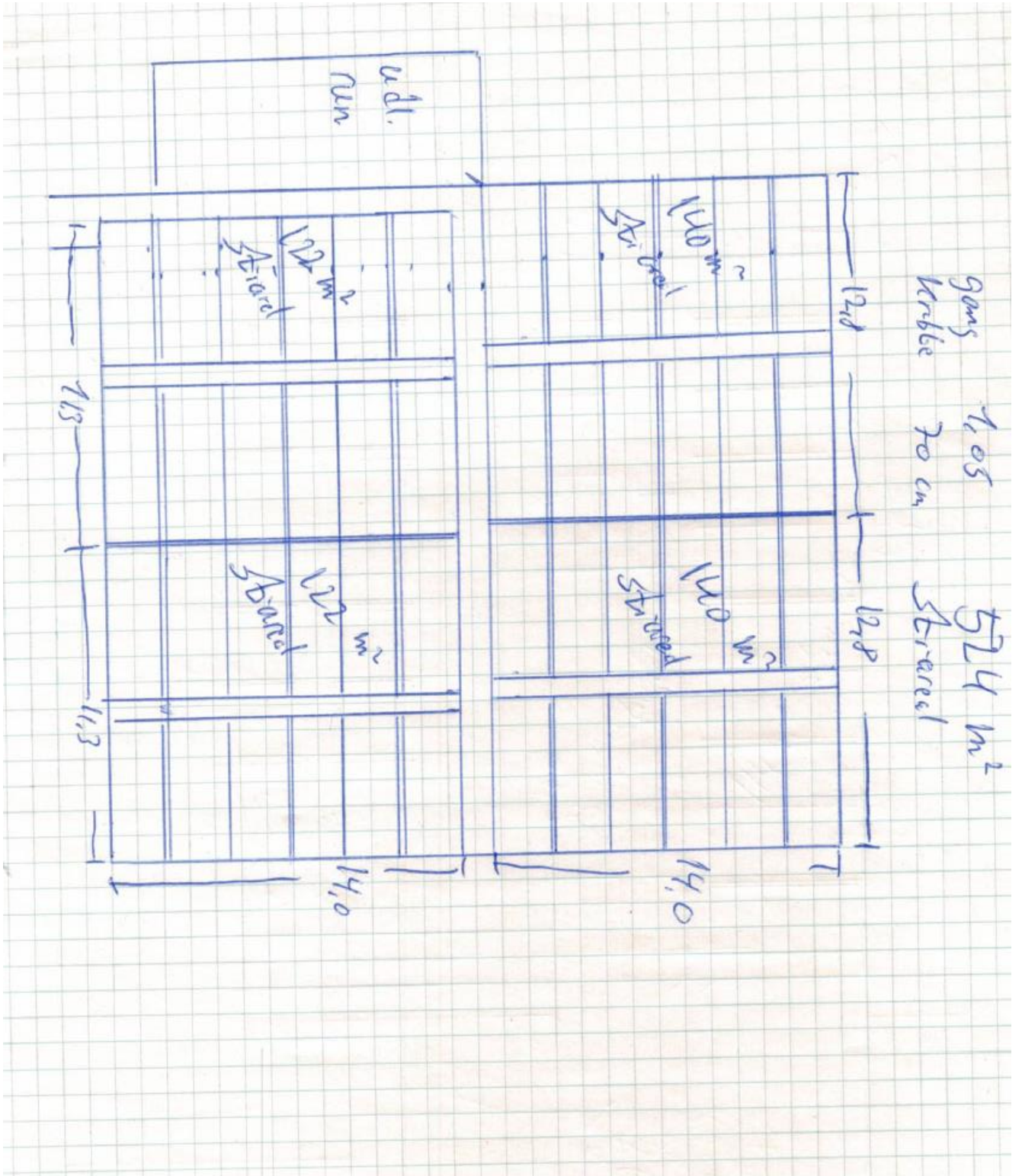
Ann-Kathrin Tessin
Erhverv og Affald
Sønderborg Kommune

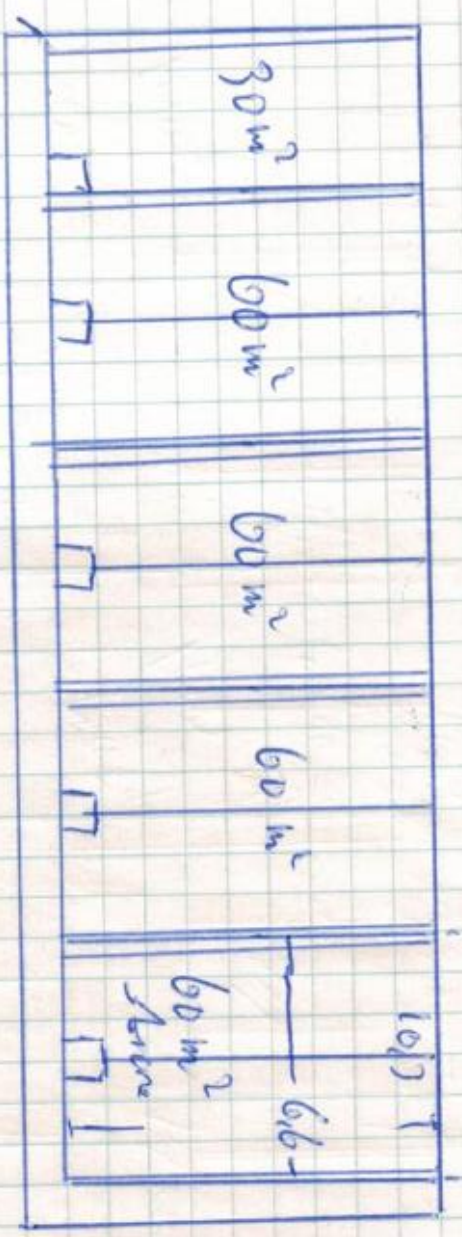
Bilag

Bilag 2. Staldskitser

Krybbe 40 cm

270 m² Stiererel

GI. M.metalde

Bilag 3, Beskyttet natur efter national og international lovgivning

Definition af beskyttede naturområder:

Natura 2000 naturtyper	Arealer beskyttet af international lovgivning. Udpegede naturarealer, der skal bevare og beskytte naturtyper og vilde dyre- og plantearter, der er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene.
Naturtyper beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven	Arealer beskyttet af national lovgivning. Enge, moser, heder og overdrev på 2.500 m ² (for de enkelte området eller i sammenhæng med hinanden) eller søer på 100 m ² inklusiv fugtig bredvegetation. De beskyttede arealer har indhold af plante- og dyreliv karakteristisk for naturtypen. Naturtyperne er beskyttet mod alle tilstandsændringer. Registreringen af beskyttet natur er kun vejledende, hvorfor Kommunen skal høres i de konkrete tilfælde.

Kategorisering af naturtyper

En øget ammoniakdeposition påvirker naturarealer. Vurderingen om hvorvidt, der skal stilles konkrete krav til ammoniakemissionen, afhænger af hvilken kategori naturtypen hører under. De forskellige kategorier beskrives herunder, og kan ses i tabel 17.

Kategori 1, 2 hører under husdyrgodkendelseslovens § 7. Kategori 3 er beskrevet i § 27 i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug. For de naturtyper der hører under kategori 1-3, kan der stilles krav om specifikt maksimal værdi for samlet ammoniakdeposition.

Enge og søer hører ikke under en kategori, men er generelt beskyttede af naturbeskyttelseslovens § 3. For dem gælder, at det skal vurderes om en ekstra kvælstoftilførsel kan forårsage en ændring af naturtilstanden. Efter naturbeskyttelseslovens § 3 må der ikke ske en tilstandsændring uden dispensation fra Kommunen. Kommunen kan i særlige tilfælde give dispensation til en tilstandsændring i beskyttet natur.

Tabel 17: Ammoniakfølsom natur

Ammoniakfølsom natur	Beskrivelse
Kategori 1	Natura 2000 naturtyper
Kategori 2	Beskyttede heder, højmoser, lobeliesøer > 10 ha og overdrev > 2,5 ha.
Kategori 3	Beskyttede heder, moser, overdrev samt ammoniakfølsomme skove.

	<p>For at være ammoniakfølsom skal skoven opfylde mindst et af følgende tre kriterier:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«, 2) skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller 3) der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25 og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.
<p>Beskyttede naturtyper der ikke hører under Kategori 1-3, men som efter en konkret vurdering, er ammoniakfølsomme.</p>	<p>Enge og søer</p>

Bilag 4

Natura2000 områder, trusler

Habitatnaturtype/-art	Trussel
Kransnålalge-sø	Ikke vurderet pt.
Næringsrig sø	Ikke vurderet pt.
Nedbrudt højmoser	Ikke vurderet pt.
Hængesæk	Tilgroning, næringsstofbelastning
Kildevæld	Tilgroning, næringsstofbelastning
Rigkær	Næringsstofbelastning
Bøg på mor med kristtorn	Næringsstofbelastning
Bøg på muld	Næringsstofbelastning
Ege-blandskov	Næringsstofbelastning
Skovbevokset tørvemose	Næringsstofbelastning
Elle- og askeskov	Næringsstofbelastning
Stor vandsalamander	Ikke vurderet pt.
Hvepsevåge	Ikke vurderet pt.
Rørhøg	Utilstrækkeligt areal
Isfugl	Ikke vurderet pt.